

Rättsavdelningen
Jenny Levander Bergh

Datum
2016-11-15

Diarienummer
51112-2016

Sändlista:
Regelrådet
Näringslivets regelnämnd
Svenskt Näringsliv
ISF
Skatteverket

RR 2016-000353
HL Katarina Porko
RR 7 dec

Beredning av förslag till procentsatser för beräkning av egenavgift till sjukförsäkringen för år 2017

Översänder konsekvensutredning med förslag till procentsatser för beräkning av egenavgift till sjukförsäkringen för år 2017.

Förslaget är framtaget i samarbete med Avdelningen för analys och prognos.

Eventuella synpunkter kan lämnas senast tisdagen den 29 november 2016, till jenny.levander.bergh@forsakringskassan.se.

Försäkringskassans författningssamling

ISSN 1652-8735

FKFS YYYY:N

Försäkringskassans föreskrifter om procentsatser för beräkning av egenavgift till sjukförsäkringen för år 2017¹;

Utkom från trycket
den dd mmm 20yy

beslutade den XX 2016.

Med stöd av 4 § förordningen (1998:562) med vissa bemyndiganden för Försäkringskassan föreskriver Försäkringskassan följande.

1 § Egenavgift till sjukförsäkringen avseende beskattningsår 2017 som debiteras år 2018 beräknas enligt följande procentsatser på inkomster upp till och med 7,5 gånger prisbasbeloppet vid årets ingång.

- För försäkrad med 1 dags karenstid 4,76 %
- För försäkrad med 14 dagars karenstid 4,35 %
- För försäkrad med 30 dagars karenstid 4,09 %
- För försäkrad med 60 dagars karenstid 3,78 %
- För försäkrad med 90 dagars karenstid 3,56 %

2 § På inkomster över 7,5 gånger prisbasbeloppet tillämpas procentsatsen 4,44 % för sjukförsäkringsavgift enligt 3 kap. 17 § socialavgiftslagen (2000:980).

Denna författning träder i kraft den 1 januari 2017.

FÖRSÄKRINGSKASSAN

ANN-MARIE BEGLER

Eva Nordqvist

¹ Senaste författning i ämnet FKFS 2014:14.

Konsekvensutredning avseende Försäkringskassans föreskrifter om procentsatser för beräkning av egenavgift till sjukförsäkringen för år 2017

1. Bakgrund och överväganden

Försäkringskassan får med stöd av 4 § förordningen (1998:562) med vissa bemyndiganden för Försäkringskassan fastställa den procentsats som sjukförsäkringsavgiften ska uppgå till när sjukförsäkringen gäller med karenstid.

I budgetpropositionen 2016/17:1 (s. 227) för år 2017 aviserades att företagares egenavgift till sjukförsäkring utan vald karenstid (grundkarens 7 dagar) sänks med 0,50 procentenheter till 4,44 %.

Under hösten 2016 kommer beslut om avgiften avseende beskattningsår 2017 som debiteras år 2018 fattas av riksdagen.

Under förutsättning att riksdagen beslutar i enlighet med regeringens förslag föreslår Försäkringskassan följande:

Egenavgiften vid karenstid till sjukförsäkring ska 2017 vara:

- 4,76 % vid 1 dags karenstid (5,32 % år 2016)
- 4,35 % vid 14 dagars karenstid (4,85 % år 2016)
- 4,09 % vid 30 dagars karenstid (4,53 % år 2016)
- 3,78 % vid 60 dagars karenstid (4,19 % år 2016)
- 3,56 % vid 90 dagars karenstid (3,93 % år 2016)

Bedömning av avgiften

De sociala trygghetssystemen finansieras genom arbetsgivar- och egenavgifter som består av socialavgifter. Dessa utgörs i sin tur av sex avgifter samt en allmän löneavgift, varav sjukförsäkringsavgiften är en av dem. Under 2017 ska sjukförsäkringsavgiften täcka finansieringen av sjukpenning (sjukpenning på normalnivå och sjukpenning på fortsättningsnivå), rehabiliteringspenning, närståendepenning, sjukersättning, aktivitetsersättning (exkl. garantiersättning) graviditetspenning samt statliga ålderspensionsavgifter för motsvarande förmåner. De utgifter som sjukförsäkringsavgiften ska täcka under år 2017 beräknas uppgå till cirka 68,5 miljarder kr.

När en egenföretagare väljer karenstid i sjukförsäkringen är det endast den del av totala sjukförsäkringsavgiften som avser sjukpenning som påverkas. Under

Postadress
103 51 Stockholm

E-post
huvudkontoret@forsakringskassan.se

Besöksadress
Telefonplan/LM Ericssons väg 30

Internetadress
www.forsakringskassan.se

Telefon
08-786 90 00

Telefax

PlusGiro
172 76-7

Org.nr
202100-5521

kommande år antas de förväntade intäkterna öka mer än utgifterna. Därför föreslår regeringen att sjukförsäkringsavgiften sänks med 0,5 procent (4,44 procent i egenavgifterna samt 4,35 procent i arbetsgivaravgifterna). Totalt föreslår regeringen en sänkning av sociala avgifter med 1,07 procent, varav en del av minskningen kommer från sjukförsäkringsavgiften. Regeringen föreslår att den allmänna löneavgiften höjs med motsvarande totalbelopp på 1,07 procent. För egenföretagare innebär det att den valda karenstidens påverkan på egenavgiften i de flesta fall blir begränsad.

Avgiftsberäkningen som redovisas i bilaga utgår från budgetpropositionens föreslagna grundkarens för egenföretagare på 4,44 procent. Beräkningen av egenavgifterna vid val av karenstid tar sin utgångspunkt i såväl riskdelning över hela kollektivet, som hur den valda karenstiden bedöms påverka försäkringens utgifter. För inkomster över 7,5 prisbasbeloppet gäller grundkarensen för alla.¹

Bilaga: Beräkningsmodell för egenavgift till sjukförsäkring med karenstid.

2. Alternativa lösningar

Utifrån den ovan nämnda utgångspunkten för beräkningen av egenavgifterna vid val av karenstid bedömer Försäkringskassan att det inte finns några rimliga alternativa lösningar.

3. Vilka berörs av regleringen?

De som berörs är samtliga enskilda näringsidkare jämte handels- och kommanditbolagsägare inom samtliga branscher. Företagare som bedriver verksamhet i form av aktieföretag berörs inte av egenavgifter.

4. Konsekvenser

I enlighet med avgiftens utformning delas risken över hela kollektivet men hänsyn tas till vald karenstids påverkan på försäkringens utgifter. När uttaget ändras mellan grupper med olika vald karens, exempelvis ökning i sjukskrivning för gruppen med 30 dagars vald karenstid, påverkas avgiftsberäkningen. Relationen mellan förväntade utgifter kommande år i sjukpenning och förväntade utgifter kommande år i sjuk- och aktivitetsersättning (SA) påverkar beräkningen. Om andelen sjukpenning minskar påverkar det avgiftsberäkningen genom lägre egenavgift. Avgiftsberäkningens förutsättningar presenteras utförligare i bilaga. Under senaste utfallsperioden ändrades uttaget marginellt mellan valda karenstider. Den prognostiserade utgiften för sjukpenning minskar.

I förhållande mot grundkarensen sänks en dags karens med lite mer än 0,5 procent samt karenssval från 30-90 dagar minskar med lite mindre än 0,5 procent. Vid en månadslön på 25 000 kronor motsvarar 0,5 procents sänkning i storleksordningen 125 kr per månad. Regeringen föreslår vidare en ökning av den allmänna lönesumman för att i princip hålla egenavgiften oförändrad varför förändringen på de olika karenstiderna i praktiken blir små. Egenföretagare med långsta

¹ I enlighet med 3 kap. 17 § socialavgiftslagen (2000:980).

vald karenstid får den minsta sänkningen på 0,37 procent, vilket motsvarar en avgiftshöjning på ca 30 kronor per månad i ovanstående exempel. En konsekvens av att kostnaderna ändras mellan vald karenstid är att det på marginalen blir lite förmånligare att välja kortare karenstid än föregående år. Skillnaden är emellertid så låg att det troligen ligger andra orsaker till grund för valet att ändra karenstid. Vidare berör valet av karensdag endast inkomster under takbeloppet i sjukförsäkringen vilket sätter en restriktion i beräkningen.

Generellt bedöms egenföretagarna lämnas oberörda av förändringarna givet de betalar alla delarna av egenavgiften.

5. Stämmer regleringen med eventuella EU-krav?

Förslaget till ändrade föreskrifter bedöms inte strida mot EU-rätten.

6. Tidpunkten för ikraftträdande och eventuella behov av informationsinsatser

Föreskrifterna föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

7. Företagare som berörs av regleringen

För att uppskatta antalet berörda egenföretagare krävs olika avvägningar. Försäkringskassan presenterar inte statistik över antalet som omfattas av egenavgifter vid val av karenstid. En grov uppskattning ger 325 000 egenföretagare, varav en tredjedel är kvinnor, med en pensionsgrundande inkomst över tusen kronor 2014. Antalet registrerade företag är fler men företag som inte bedöms verk samma är i detta fall ointressanta, samtidigt finns en osäkerhet i och med att det är uppgifter från 2014. Vidare finns särskilda regler för företag vid uppstartande av företag som kvalificerar för sjukskrivning och därmed måste förhålla sig till val av karenstid.

8. Administrativa kostnader för företagen

Försäkringskassan bedömer inte att det tillkommer några ytterligare administrativa kostnader.

9. Övriga kostnader och eventuella behov av förändringar av verksamheten

Försäkringskassan bedömer inte att det tillkommer övriga kostnader eller uppstår behov av förändringar av verksamheten.

10. Eventuell påverkan av företagets konkurrensförhållanden

Försäkringskassan bedömer inte att de föreslagna föreskrifterna föranleder några ökade administrativa kostnader för företagen. Förändringar i egenavgiften till följd av vald karenstid är marginala. Gruppen egenföretagares konkurrensförhållanden påverkas inte jämfört med konkurrenter med andra företagsformer såsom företagare med små aktiebolag.

11. På vilket sätt kan regleringen i övrigt påverka företagen?

Försäkringskassan bedömer inte att den föreslagna regleringen ger någon ytterligare påverkan i andra avseenden.

12. Behöver särskild hänsyn tas till små företag vid regleringens utformning?

Nej.

13. Kontaktperson

För mer information går det bra att kontakta Jenny Levander Bergh via e-post: jenny.levander.bergh@forsakringskassan.se

Bilaga

Beräkning av egenavgiften för egenföretagare och bakomliggande principer

Denna bilaga redogör för hur egenavgifterna för olika karenstider 2017 bestäms.

Sammanfattning

Försäkringskassan använder en beräkningsmodell där utgångspunkten är hur vald karenstiden för egenföretagare bedöms påverka försäkringens utgifter samt där sjukskrivningsrisken delas med hela kollektivet egenföretagare.

Den av regeringen föreslagna sjukförsäkringsavgiften för egenföretagare² är 4,44 %, vilket är detsamma som nivån på grundkarensen på 7 dagar. Med detta ingångsvärde beräknas egenavgifterna för olika karensdagar.³ I tabell 1 visas föreslagna egenavgifter för 2017.

Tabell 1 Egenavgifter för 2017

Karenstid	Avgift
1 dagar	4,76
7 dagar*	4,44
14 dagar	4,35
30 dagar	4,09
60 dagar	3,78
90 dagar	3,56

* Grundkarens egenavgift

Källa: Försäkringskassan

² Med egenföretagare avses enskild firma, handelsbolag och kommanditbolag.

³ Budgetpropositionen 2016/17:1 innehåller en sänkning av egenavgiften för 2017 till 4,44 procent vilket används som ingångsvärde i beräkningarna.

Bakgrund – val av karensdagar för egenföretagare

År 1963 blev sjukförsäkringen helt obligatorisk för egenföretagare. I förarbetena inför reformen diskuterades att det var önskvärt och rimligt att tillgodose en ”viss valfrihet beträffande karenstiden”.⁴ I samma utredning diskuterades vidare hur försäkringen skulle finansieras. Beräkningen utfördes av Riksförsäkringsverket och att avgiftens storlek i det enskilda fallet var beroende av sjukpenningens storlek samt av karenstidens längd.⁵ Egenföretagare har från försäkringens införande haft möjlighet att välja karenstid. Karenstidens längd har varierat över tid och från den 1 januari 2013 är grundkarensen 7 dagar.

Tabell 1 visar hur karenstiden varierat mellan olika år där dag inom parentes anger grundkarens.

Tabell 2 Karenstidens längd för egenföretagare från 1963

Period	Karenstidsalternativ
jan 1963 - dec 1966	(3), 33 och 93
jan 1967 - dec 1985	(1), 3, 33 och 93
jan 1986 - nov 1987	(1), 3 och 30
dec 1987 - mar 1993	(0), 3 och 30
apr 1993 - jun 2010	(1), 3 och 30
jul 2010 - dec 2012	(7), 14, 30, 60 och 90
jan 2013 -	1, (7), 14, 30, 60 och 90

Källa: ISF och Försäkringskassan

Modell för beräkning: Antal dagar uppdelat per längdklass

Den obligatoriska sjukförsäkringen har utformats avseende på att en kollektivt delad risk ska gälla. Detta och hur den valda karenstiden för egenföretagare bedöms påverka försäkringens utgifter är utgångspunkten i modellen för att beräkna avgiften.⁶

⁴ SOU 1961:29, sid 259ff ”Förtidspensionering och sjukpenningförsäkring m. m”,

http://weburn.kb.se/metadata/SOU_615157.htm.

⁵ Ibid sid 263-264. Samt anges ”Avgifterna är vidare beräknade under förutsättning av i stort sett oförändrad sjuklighet”.

⁶ Prop. 2012/13:1, UO10, s. 36, <http://regeringen.se/content/1/c6/19/91/89/29779188.pdf>.

Ändrad fältkod

Postadress
103 51 Stockholm

E-post
huvudkontoret@forsakringskassan.se

Besöksadress
Telefonplan/LM Ericssons väg 30

Internetadress
www.forsakringskassan.se

Telefon
08-786 90 00

Telefax

PlusGiro
172 76-7

Org.nr
202100-5521

Vid fastställande av egenavgifterna för 2017 vid olika karenstider delas sjuk-skrivningsrisken med hela kollektivet egenföretagare, vilket i sin tur är analogt med hur sjuk-skrivningsrisken hanteras i sjukförsäkringen för anställda. Utgångspunkten för modellen är att sjukförsäkringsavgiften i egenavgifterna avser täcka alla nettodagar för egenföretagare, och denna nivå gäller för grundkarensen (7 dagar). Om en försäkrad väljer en längre karenstid ska denne inte vara med och betala för de nettodagar som försäkringen ersätter perioden före. Därmed blir avgiften lägre vid val av karenstid som överstiger grundkarensen samt högre vid val av karenstid som understiger grundkarensen. Principen för beräkningarna är att antalet nettodagar som betalas ut efter vald karenstid delas med antalet nettodagar som betalas ut efter grundkarensen, varefter relationen multipliceras med sjukpenningutgifternas andel av sjukförsäkringsavgiften för egenföretagare. Ekvation (1) visar hur den nya avgiften beräknas.

$$(1) S_k = \delta + \rho \left(\frac{\sum_{k+1}^{\infty} \text{nettodagar}_t}{\sum_l^{\infty} \text{nettodagar}_t} \right)$$

- S_k Egenavgift relaterad till karenstid
 δ Delen av sjukförsäkringsavgiften som härleds till sjuk- och aktivitetsersättning
 ρ Motsvarande del av sjukförsäkringsavgiften för sjukpenning
 ∞ Förenklat uttryck som avser gälla för alla sjukfallslängder
 k Vald karenstid
 l Sjukfallets första dag efter grundkarens, dvs 8 dagar
 t Period nettodagarna avser

För att beräkna avgifterna för karenstid används föregående 12 månaders utfall, dvs. perioden 31 maj 2015 - 1 juni 2016, för att skatta antalet nettodagar i försäkringen.

Avgiften för en dags karenstid är svårare att beräkna än för 14 – 90 dagar beroende på mindre information än för övriga grupper. Att grundkarensen ligger på sju dagar komplicerar framtagandet av avgiften och räknas därmed separat. I beräkningarna antas samma friskskrivningssannolikhet för hela kollektivet. I princip samma modell används för beräkning av avgifter över grundkarensen. Gruppen med en dags karenstids fördelning antas gälla för gruppen med grundkarens

innan dag sju och därmed uppskattas antalet sjukdagar som används i beräkningen. Avgiften för en dags karenstid beräknas till 4,76 procent.

Resultat och sammanfattande diskussion

I tabell 3 presenteras beräkningarna av egenavgiften för karenstid om 1, 7, 14, 30, 60 resp. 90 dagar. Avgiften beräknas på senast tillgängliga tolv månadersperiod med utbetalda nettodagar i sjukförsäkringen. Riksdagen fastställer socialförsäkringsavgiften i grundkarensen för egenföretagare vid 7 dagars vald karenstid.

Tabell 3 Egenavgift vid val av karensdagar för 2017

Karenstid	Avgift
1 dag	4,76
7 dagar*	4,44
14 dagar	4,35
30 dagar	4,09
60 dagar	3,78
90 dagar	3,56

* Grundkarens egenavgift

Källa: Försäkringskassan

Avgiften mellan olika karenstider skiljer sig inte nämnvärt åt från grundkarensen på 7 dagar. En möjlig orsak kan vara att sjukskrivningsrisken inte beaktas, vilket skapar incitament att välja kortare karenstid. Synpunkter från intresseorganisationer framhåller att egenföretagare som valt längre karenstid också måste få nedsatta sjukförsäkringsavgifter som står i proportion till den ökade risken.⁷

⁷ Svenskt Näringslivs remissvar på Ds 2012:9, dnr 46/2012.

Intentionerna hur avgiften ska beräknats har dock som utgångspunkt att den kollektiva försäkringen med gemensam risk föredras.⁸

⁸ Anledningen är att regeringen i sitt budgetförslag för 2013 kommenterat grundförutsättningarna för hur egenavgiften ska bestämmas och detta sammanfaller med kritik som tidigare riktades från Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) angående riskdifferentiering i rapporten ISF 2012:8 "Sjukfrånvaro och vård av barn bland företagare – En analys av utvecklingen under 2000-talet". Modellen för att beräkna egenavgiften gjordes om 2009 för att korrigera alltför låga egenavgifter för egenföretagare som valt längre karenstid. Inför avgiftsberäkningen för inkomståret 2012 gjordes förändringar med riskdifferentierande inslag. Detta uppmärksammades och kritiserades av (ISF) som påpekade att man frångick enhetlighetsprincipen (med vilket menas att alla obligatoriskt anslutna försäkringstagare gemensamt delar sjukskrivningsrisken i försäkringen).